

érdekében. A mozgalom vezetői érintkezésbe fognak lépni a ruházati ipari szakmák hivatott képviselőivel, hogy a szabó, szűcs, lábbeli, paszomány, kalap stb. iparágakban a régi magyar motívumok modernizálása érdekében szakértekezeteken elfogadható mintákat állapítsanak meg és hogy a magyar viseletnek minden ma is elfogadható változatát új életre keltsék, a való életbe átvigyék és állandóan jelszínen tartásuk. Erre vonatkozó eszmék, javaslatok az iparpártoló szövetség elnökségéhez (Uj-utca 4.) már most is beküldhetők. A szövetség ezt az anyagot gyűjteni fogja és megrostálás végett rövidesen az említett szakértekezetek elé terjeszti. A megállapított minták ismertetése és esetleg rajza a legszélesebb körökben fog terjesztetni. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy a magyar divatot mindenáron agyonformáljuk, mert mindazt, ami szépnek, jónak és helyesnek bizonyult, az intézőség érintetlenül fenn akarja tartani és csak annak pótlására keres új mintákat, ami eddig hiányos, hézagos, kényelmetlen vagy a mindennapi használatban alkalmatlannak bizonyult. Másodszor azonban a szövetség nem titkolja, hogy különös súlyt helyez a hanyatlásban levő magyar kis- és háziipar rendszeres felkarolására, egyes leromlott iparágak ujjaélesztésére és ennek a célnak a támogatását mint ugyancsak hazafias feladatot állandóan és rendszeresen a legmelegebben ajánlja majd a nagyközönség figyelmébe. Ahol szükségesnek mutatkozik, a központ egyes iparágak ujjaélesztése és fejlesztése érdekében szintén megteszi illetékes helyen a konkrét előterjesztéseket. Végül a szövetség a magyar díszműipar és általában a dekoratív ipar terén újabb lendületet kíván adni a magyar magyar stílusnak és a divatot ezek felkarolására is kiterjeszteni. Ez utóbbi csoportra nézve ki fogja kérni a MAGYAR IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT közreműködését és támogatását is.

A Magyar Iparművészet bekötési táblája

kapható Gottermayer N. könyvkötésében (Budapest, IV., Királyi Pál-utca 5. sz.). A bekötési táblának ára 2 kor. 40 fillér. Egy-egy évfolyamnak kötése 4 koronába kerül.

SZAKFOLYÓIRATOK SZEMLEJE

Bútor. A L'art décoratif folyóirat utolsó novemberi számában: a fémnek használatáról a bútorzat körében értekezik Karagyorgyevics herceg s mint műismerő több figyelemreméltó dolgot mond.

Kissé furcsa nevű „gép“-bútorokról ír a Deutsche Kunst und Dekoration 5-ik számában E. Zimmermann, ismertette a „Dresdener Werkstätte für Handwerkskunst“ által készült bútorokat és szobaberendezéseket, amelyek közül többnek képét is adja. Gépbútoroknak azért nevezi azokat, mert részeiknek technikai megmunkálása kizárólagosan gépekkel (és nem a kézzel) történt, minélfogva a részletek alakítása tekintetében a kézműves készítmények alakításától eltérés mutatkozik. A géppel való készítésnek célja az olcsóság lenne, amelyet azonban csak a tömegben való gyártás tenne lehetővé, ha — a kelendőség elég nagy lenne. Látszik tehát, hogy kísérlettel van dolgunk.

Diszítő művészet. A németek egyik fiatalabb művészéről, Heinrich Vogellerről ír a Kunstgewerbeblatt 5-ik száma, s méltatja őt sokoldalúságáért és sajátos művészetéért; a mellékelt képek a művészek működését és fölfogását jól illusztrálják. — Az Art et décoration folyóirat januári számában a csúszómászó állatoknak vagyis hüllőknek (reptiliák) a diszítő művészetben való felhasználását tárgyalja e téren elsőrendű szakember: M. P. Verneuil. Az ötvennél több kísérő kép már magában véve is érdemes a figyelemre. — A L'art décoratif múlt októberi számában La décoration d'une brasserie à Paris cím alatt Edm. Uhry, és a liégei múkiállítás francia terméinek díszítéséről Henri Frantz írnak. A novemberi számban Bellery-Desfontaines-nek interieurjét ismerteti R. de Souza.

Építészet és keptművészet. A Villa d' Estéról Tivóliban befejező cikkét közli B. Patzek a Zeitschrift für Bildende Kunst

5-ik számában és ebben a részben különösen a villa fekvéséről, kertjéről, annak építészeti részéről (terraszok, kutak, medencék, lépcsők stb), annak szépségéről és elrendezéséről szól érdekesen. Cikkét régi rézmetszetek és új fölvételek után készült képek kísérik.

Zürich-nek régi, a 9-ik századból való érdekes, többszörösen átépített, s mindenképen érdekes „Fraumünster“ temploma rekonstrukciója van előkészületben.

A bérházról, mint az építészet mostohájáról értekezik Geszner az Architektonische Rundschau 4-ik számában. Cikkének veleje az, hogy a közönséges bérház, mint a lakóháznak gazdaságilag jogosult formája bármily körülmények között is művészi megoldást nyerhet, s ha nem nyer, amint az oly sokszor van, akkor annak oka csak az, hogy a tervező építész a föladatnak művészi részét semmibe sem veszi vagy hamisan értelmezi.

A kertet újabban mindenféle fölkarolják; mutatja ezt a sok kisebb-nagyobb cikk, melyet róla írnak. Encke Fr.-nek a városi ház kertjéről tartott előadását közli kivonatban a *Werkkunst* 12. és 13-ik száma, amelyben sok okos dolgot olvashatunk.

A „Kunst u. Kunsthandwerk“ 1. számában Berlepsch H.-nak a toggenburgi parasztházakról írt cikke keltett feltűnést. Kimutatja, hogy a népies motívumoknak mily hasznát veheti az építész.

Grafika és fotográfia.

A művészi fotográfiáról mind többet és többet írnak — jót és nem jót. A *Deutsche Kunst und Decoration* 6. számában Hilsdorf 11 drb fölvételét bemutatva, Scheffer O. ír röviden erről a témáról, s kiemeli azt, hogy a fotográfiával soha se akarjunk olyat elérni, amit más úton jobban lehet. A legművészebb fotográfia is fotográfia maradjon.

A *Kunst f.* Alle 9-ik száma két cikket is hoz a grafika köréből: Az egyikben Ostini F. művészies farsangi meghívókról ír; a másikban Schur E. a grafikai művészetek legújabb fejlődéséről cseveg egy pár óra hosszat. Az első cikkhez kitűnő rajzok reprodukciói tartoznak.

Gyűjtemények.

Ferenc Ferdinánd főherceg gazdag gyűjteményeinek nagy része még 1904-ben a nyilvánosság számára hozzáférhetővé lett. Ennek, az eszteri házból származó részéről (antikok, renaissance és újabb idők) a *Zeitschr. f. bild. Kunst f. é. jan.* számában Egger és Hermann illusztrációkkal ellátott ismertetést írnak.

A párisi musée des arts décoratifs legújabbban a Peyre Emile-féle gyűjteménnyel gazdagodott. E gyűjteménynek egyik részét, a bútorokat ismerteti Vitry P. a *Kunstgewerbeblatt* 4-ik számában.

A krefeldi Kaiser Wilhelm múzeumot dicsérőleg, bár röviden ismerteti az „Art et décoration“ februári száma a *Chronique* rovatban.

Iparművészeti stb. nevelés, oktatás.

1906. évi augusztus havában Párisban egy „Congrès national de l'enseignement du dessin“ lesz.

Tárgyalni fogja a következő főbb kérdéseket: 1. a rajznak tanítása a legelemibb fokon; 2. a mintázás tanítása az elemi iskolában; 3. a díszítő kompozíció alkalmazása a tanítás különféle fokán; 4. rajztanítók és tanárok köteles próbaideje alkalmazásuk előtt; 5. a rajztanítás szótára; 6. formaöntés és formák készítése; 7. a rajztanítás céljára alkalmas minták és sorozatok; 8. a rajz tanításának kérdése a lyceumokban; döntés a kérdésben. A központi bizottság Párisban van, vidéki bizottság Grénobleban lesz. Elnök Urbain Basset, az ipariskola igazgatója.

A francia „Szépművészetek oktatásának főtanácsa“ 1906 elejével átalakult. Tagjai a következők: a szépművészeti államtitkár; a szépművészetek nemzeti iskolájának (École nationale des Beaux-Arts) igazgatója; a szépművészeti akadémia mindenkorai titkára; a párisi akadémia vice-rektora; a Manufactures Nationalesnek és a bureau

de l'enseignement-nak főnöke. Három festő-, három szobrászművész; két építész; egy vésnök és két más egyéniség, amely utóbbi tizenegy személyt a szépművészeti miniszter a művészeti iskolák személyzetén kívül állók közül nevezi ki. Tagja ezenkívül az École nationale des Beaux-Arts tanszékéből a szakmákat képviselő tíz tanára és ezenkívül még a (szobrászati, festészeti) ateliers libres vezető három tanára és három vidéki építészeti iskola képviselője, akiket az illető testületek javaslatára a miniszter választ ki. Látható, hogy a francia művészeti oktatásnak sajátos és komplikált szervezetére való tekintettel mennyi körültekintés szükséges ahhoz, hogy az ilyfajta mértékadó és fontos kérdésekben dönteni hivott tanács jól legyen megalkotva. Egy dolog — s tán ez a fő — mindenesetre világos ebből: hogy t. i. a művészet-oktatási kérdésekben Franciaországnak leghívatottabb tényezői folynak be és döntenek.

A „Deutsche Kunst und Dekoration“ 5-ik száma a magdeburgi iparművészeti iskola egyik szakosztályának tanulmányából és készítményeiből mutat be rövid szöveggel csinos sorozatot, amely főleg a vezető tanár Nigg N. művészetét dicséri.

A „Monatsblatt für den Zeichenunterricht“ januári számában 2 cikket közöl a díszítő elemnek a művészetben való szerepléséről Gablertól és a naturalismus- és stílusról Schneidertől. Hasonló tartalmú értekezés; a művészi alkotás törvényeiről van a *Zeitschr. des Vereines deutscher Zeichenlehrer* 2. számában Kröttsch-től.

Kerámika.

Auguste Delaherche-ről, a jeles keramikai mesterről ír Roger Marx az „Art et décoration“ februári számában, méltatva őt és munkásságát néhány cinkotípia és egy pompás színes meléklet járul a cikkhez.

E. N. Scott a „Studio“-ban (jan. szám) a Burslem Art School keramikai munkáiról ír hosszabb cikket és mutat be képen néhány keramikai készítményt (tányérokat, falburkoló lemezeket), amelyeknél különösen a tehnikai kivétel sokfélesége tűnik föl.

Wedgwood-ról és alkotásairól talál olvasnivalót az érdeklődő a *The Burlington magazine for Connoisseurs* januári számában.

A legújabb amerikai keramikáról olvashatunk a *Dekorative Kunst* 4-ik számában Ruges Cl.-tól. Ismertette vannak a Rookwood-, Losanti-, a Robineau-árúk, az új Tiffany-porcellánok, a Grueby-fayenceok, a Tecokeramikák stb. Ugyanitt van egy közlemény a meiseni porcellán manufaktúráról.

Ötvösművészet és fémipar.

A „The Connoisseur“ februári száma érdekes cikket közöl firenzei régi kovácsolt vasművekről; és a német császár ezüsttárgyainak gyűjteményéről.

Érdekes témát tárgyal a *Deutsche Goldschmiedezzeitung* 3. száma az amerikai aranyművességéről.

Szobrász- művészet.

Újabb müncheni síremlékekről és általában a síremlékeknek művészetéről közöl 2 cikket a Kunst und Handwerk 1906. évi 3. és 4. száma Heilmayer tollából. Fejtegetéseit számos fotografikus fölvétel után készült kép kíséri.

Ugyancsak a Kunst und Handwerk 3-ik számában olvashatunk egy wiesbadeni kiállításról, amelyet a temető és síremlék művészet emelése érdekében rendeztek. A temető művészetéről ír Trip J. a Gartenkunst 1. számában.

Cextil - művészet.

Régibb keletázsiai szövetekről (az osztrák múzeumból) ír Dreger, az ismert szakember a Kunst u. Handwerk januári számában. — Az „Onze Kunst“-ban (11. sz. 1905. évf.) Destree J. a nemrégben Brüsszelben kiállítva volt, módfelelő érdekes régi falkárpitokról ír. — Az Aleçoncsipkéről ír Jourdain a Connoisseur 54. számában.

Várospandezés.

Az újabban sokat tárgyalt, de meg nem fejtett probléma: a művészi városrendezésnek kérdését tárgyalja a Kunstgewerbeblatt 4. számának egy cikkében J. Zettler. Rövid vonásokban a jellemzőt kiemelve, oda konkludál, hogy általában a városnak régibb részét a konzerválás szempontjából kell megítélni, itt tehát újraépítésről, javításról, alkalmazkodásról vagy elkülönítésről lehet szó; a város újabb részének megteremtése kizárólag az újabb (modern) építészeti fennhatósága alatt menjen végbe; végül, hogy az egész város rendezése egységes, a város összességét felölölő terv alapján történjék. Cikke (természetesen német) képekkel van érdekessé téve. — „Städttbau“ 1905. évi 11. füzetében városrendezésről olvashatunk vonzó cikket, amelyben Amerika és Ázsia városainak terveit beszéli meg a cikk írója; s kimutatja, hogy egyrészt a keleti kultúra a nyugattól egészen függetlenül fejleszti városait, másrészt, hogy a nyugati kultúra Amerikában — az építés terén — hogyan fejlődött.

SZAKIRODALOM.

Ipartörténeti vázlatok.

Irtta: Gelléri Mór. Budapest, Singer és Wolfner. Ára 12 korona. Az Országos Iparegyesület érdemes igazgatója ismét értékes és érdekes munkával lepte meg tisztelőit. Évek során át különböző folyóiratban megjelent s többnyire aktuális vonatkozású cikkeit vaskos (760 oldalas) kötetbe egybegyűjtette, melynek minden lapja Gelléri alapos tudásáról, éleslátásáról s arról tanuskodik, hogy vonzó for-

mában tudja gondolatait kifejezni. Sok jó ötlet, okos terv és óhaj akad Gelléri írásai között, mely még várja a felkarolást és megvalósítást. Ezért helyén való dolog volt a könyv közzéadásával a szakköröknek megadni az alkalmat, hogy a még megoldásra váró kérdéseket abban a helyes világításban lássák, mint azt csak olyan nagy tapasztalattal bíró, éleslátású elme teheti, mint a Gellérié. A könyv az iparfejlesztés és közgazdaság egyéb ágainak úgyszólván minden számottevő mozgalmára terjed ki, melynek sok érdekes részletéről nyerünk tájékozást Gellériétől, aki mind e mozgalmak munkájában derekasan közreműködött. Melegan ajánljuk olvasóink figyelmébe.

A fiatalok.

Irtta Malonyay Dezső. Megjelent a Művészeti Könyvtárban. Szerk. K. Lippich Elek. Franklin-Társulat kiadása. Ára 10 kor.

Öt művész: Ferenczy Károly, Grünwald Béla, Katona Nándor, Magyar-Mannheimer Gusztáv és Rippl-Rónai József portra-ját rajzolja ebben a monográfiában Malonyay. Bevezetőül pedig egy formás tanulmányt ad, amit a modern festés dióhéjba szorított filozófiájának nevezhetnénk, ha sorai folyamán nem lépne minduntalan előtérbe Malonyay, a csevegő, a causeur, aki inkább csak érinti a jelenségeket, konstatálni tudja az egyes irányokat, anélkül, hogy elénk hozná a fejlődés belső okait, a pozitív eredmények belső értékeit. Mindazonáltal ez a tanulmány, amely nem egy helyütt találó kritikával állítja be az új képirást, viszont a pointelleur-ökkel szemben tán módfelelő elfogult: az olvasóközönség szempontjából tanulságos megértetője annak a pikturának, amit a témául vett öt művész jelent.

A szerző itt, arról az öt művészről szóló fejezetekben sem követi az essay tömör stílusát. Nem annyira az öt különböző, más-más festőerényeket reprezentáló művészet kerek jellemzését adja: inkább azt, hogy minő körülmények közt alakulhattak ezek a piktorpályák. Malonyay eleméz, de elsősorban a művészen az embert látja meg, ezt fejt ki, s csak aztán, kevesebb jelentőséggel a pikturát, magának a pikturának jellemvonásait. Igaz, hogy ezen a